

Lieventämis- ja seurantasuunnitelma

Ylläksen osayleiskaavan päivitys,

Natura-arviointi- Niesaselkä

FI 1300706, SAC

Lupa- ja valvontaviraston (LVV) Niesaselän täydennetystä Natura-arvioinnista 11.9.2026 antaman lausunnon mukaan vaikutuksia luontotyyppiin lähteet ja lähdesuot ei ole voitu varmuudella poissulkea sillä, että lähteisiin todennäköisimmin vaikutuksia aiheuttanut luontopolku on lakkautettu. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen. LVV kuitenkin katsoo, että lähteitä ja lähdesoita koskevat lieventämistoimet toteuttamalla voidaan varmistua riittävästi siitä, ettei Natura-alueen koskemattomuus vaarannu.

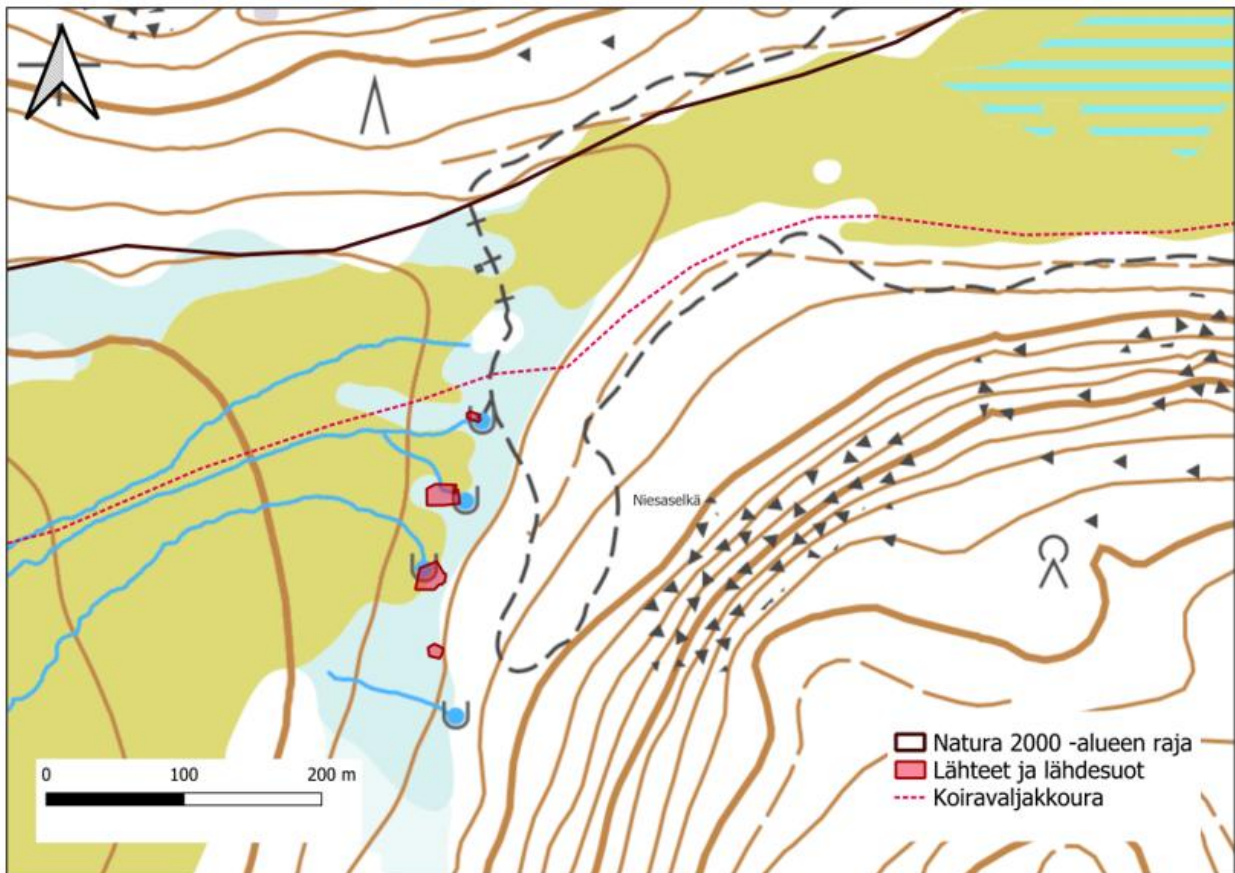
Tämä suunnitelma sisältää yksityiskohtaiset toimenpiteet, jolla kaavan mahdollisesti aiheuttamat merkittävästi heikentävät vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteille voidaan poissulkea. Suunnitelman on laatinut biologi (FM) Sanna Räisänen ja tarkastanut tiimipäällikkö ja biologi (FM) Taru Suninen, molemmat Sweco Finland Oy:stä.

Suunnitelma tukeutuu vahvasti LVV:n hyväksymään Natura-alueen Ylläs-Aakenus lieventämis- ja seurantasuunnitelmaan, jossa kaavan aiheuttama lisäkuluminen pyritään estämään lähes kokonaan. Tässä määritellään toimenpiteet, jotka Niesaselällä toteutetaan seurannan osoittaessa havaittavaa lisäkulumista. Muilta osin toimitaan Natura-alueen Ylläs-Aakenus lieventämis- ja seurantasuunnitelman (Sweco 2026) aikataulun (Kohta 5) ja seurantaohjeen (Kohta 5.3.) mukaisesti. Myös toimenpidekynnys on sama.

Toimenpiteet

- Ohjeistus: Yleinen ohjeistus veden varaamiseksi retkille ja roskaamisen vähentämiseksi on määritelty Natura-alueen Ylläs-Aakenus lieventämissuunnitelmassa ja toimenpide vaikuttaa todennäköisesti koko kaava-alueen kävijöihin kohtalaisesti. Niesaselälle ei tehdä erillistä ohjeistusta lähtöpisteille, sillä virallisia reittejä ei siellä ole, eikä sinne haluta houkutelaa kävijöitä.
- Kunta tekee seuranta Ylläs-Aakenus lieventämis- ja seurantasuunnitelman mukaisesti ja ulottaa seurannan myös Niesaselän entisen polun ja koiravaljakkoreitin läheisille lähteille. Seurattavat lähteet (Kuva 1) ja niiden lähiympäristö kuvataan joko droonilla tai kameralla. Tarkoituksena on dokumentoida, lisääntykö reitin lähellä olevien lähteiden rantojen kulumisen ja syntykö polulta uusia sivureittejä lähteille ja niiden rannoille. Myös roskaisuuteen (merkit käymäläkäytöstä) kiinnitetään lähteiden ympäristössä huomiota. Tulokset käsitellään Metsähallituksen kanssa yhteistyöpalaverissa ja raportointi tarvittaessa LVV:n kirjaamoon Ylläs-Aakenuksen seurantaohjeen mukaan.
- Tarvittaessa kunta asentaa/kustantaa köysikaiteet tai aidat polulla pysymiseksi, jos poikkeaminen lähteille näyttää joltain paikalta yleistyvän. Vaihtoehtoisesti tai lisäksi voidaan Metsähallituksen kanssa sopia yksittäisille reitin lähellä oleville lähteille toteutettavan pitkosrakenteita lähteellä käymisen mahdollistamiseksi kestäväällä tavalla.
- Kiellot ja rajoitukset sekä niiden valvonta. Esimerkiksi liikkumisrajoitus reitin ulkopuolella, mikäli muut toimenpiteet eivät pysäytä lisäkulumista. Metsähallitus tekee toimivallassaan olevat päätökset ja valvoo niiden toteutumista resurssiensa mukaan.

Tässä lieventämissuunnitelmassa ei ole määritelty Metsähallituksen vastuulle uusia toimenpiteitä, jotka eivät jo kuuluisi sen tavanomaiseen toimintaan. Metsähallitus vastaa vain viimekäden liikkumisrajoituksista, joihin sillä on toimivalta. Kuitenkin, mikäli Metsähallitus avaa uusia reittejä tai tekee reittisopimuksia muiden toimijoiden kanssa Niesaselän lähteiden läheisyyteen, ei Kolarin kunta vastaa niiden aiheuttamasta lisäkulumisesta tai rakenteiden tarpeesta.

Kuva 1. Seurattavat viisi lähdettä Natura-alueella Niesaselkä. Seurantaan sisällytetään myös maastokartassa näkyvä lähde, jossa ei ole biotooppikuviota.

Toimenpiteiden vaikuttavuus

Ylläksen osayleiskaavan päivityksen vaikutukset Niesaselän suojeluperusteisiin ovat todennäköisesti vähäiset. Natura-arvioinnin mukaan jopa hieman vähäisemmät, kuin voimassa olevalla yleiskaavalla. Täyttä varmuutta merkittävien vaikutusten puuttumaan jäämisestä ei ole kuitenkaan lähteiden ja lähdesoiden osalta pystytty osoittamaan.

Lieventämis- ja seurantasuunnitelma tähtää kaavan vaikutusten ehkäisemiseen lähes kokonaan. Toimenpidekynnyksenä pidetään seurannan osoittamaa 10 % lisäkulumista, joka on myös hyväksytyssä Natura-alueen Ylläs-Aakenus lieventämis- ja seurantasuunnitelmassa käytetty taso.

Päävastuutaho seurannan ja toimenpiteiden toteuttamisessa on Kolarin kunta. Metsähallitus vastaa vain mahdollisista liikkumisrajoituksista ja toimenpiteiden luvittamisesta tarvittaessa.

Taulukko 1. Lieventämistoimenpidetaulukko

Suojeluperuste	Vaikutus/uhka (Natura-arvioinnin mukaan)	Lieventävä toimenpide	Toimenpiteen vaikuttavuus (Vähäinen, kohtalainen, huomattava)	Aikataulu A. Välittömästi B. toteutunut 25 % C. 50 % D. 75 %	Vastuu- ja toteuttajataho
7160 Lähteet ja lähdesuot	Vedenotto ja roskaaminen Polkujen muodostuminen lähteiden luo, ympäröivän kasvillisuuden kuluminen	Määritelty Ylläs-Aakenus-suunnitelmassa, ei lisätoimenpiteitä	Kohtalainen	A	Kolarin kunta ja Metsähallitus ks. Y-A kohta 5.2.
		Seuranta Ylläs-Aakenus suunnitelman kohdan 5.3. mukaan.	Kohtalainen	A-D joka vaiheessa	Kolarin kunta
		Köysikaiteet tai aidat tarvittaessa kuvassa 1 esitettyjen lähteiden ympärille. Vaihtoehtoisesti pitkokset, ks. kohta Toimenpiteet	Huomattava	B-D seurannan niin osoittaessa	Kolarin kunta
		Kiellot ja rajoitukset: Varsinainen liikkumiskielto tai rajoitus lähteiden läheisyydessä.	Huomattava	B-D seurannan niin osoittaessa	Metsähallitus

Lähteet:

Sweco Finland Oy, 2026a. Lieventämis- ja seurantasuunnitelma, Ylläksen osayleiskaavan päivitys, Natura-arviointi: Ylläs-Aakenus SAC FI1300618, Kolarin kunta

Sweco Finland Oy, 2026b. Natura-arviointi – Niesaselkä FI1300706, SAC, Ylläksen osayleiskaavan uudistaminen, Kolarin kunta